

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราจะฟังธรรมนะ ฟังธรรมเพราะอะไร? ฟังธรรมเพราะเราขาดแคลนไง เราขาดแคลนธรรมะในหัวใจของเรา แต่เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัยเราหาเอาได้จากโลก เราเกิดมาจากโลก เราหาเอาจากโลก ถ้าหาเอาจากโลก หาเอาจากโลกเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้ทำไม? ดำรงชีวิตไว้เพื่อจะแสวงหา เพื่อจะทำให้จิตใจของเรามั่นพ้น มันเป็นอิสระขึ้นมา ถ้าจิตใจยังไม่เป็นอิสระมันจะเป็นอย่างนี้ มันจะเวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนี้ เพราะมีกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี้กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกมาให้เราประพฤติปฏิบัติ ให้เราแก้ไขตัวเราเองไง แต่การแก้ไขตัวเราเอง การจะแก้ไขแก้ไขกันที่ไหน? พอแก้ไขกันที่ไหน นี่แก้ไขแบบโลก แบบโลกคือการศึกษาเอา ทางวิทยาศาสตร์นะ สิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ถ้าเราพิสูจน์ได้ สิ่งนั้นเป็นวิทยาศาสตร์ แต่เป็นวิทยาศาสตร์แล้วกิเลสมันพอใจไหมล่ะ? มันยอมรับสิ่งนั้นไหมล่ะ? มันไม่ยอมรับหรือ? มันไม่ยอมรับเพราะอะไร? เพราะกิเลสมันเจ้าแง่แสนงอนมากมายนัก

ถ้ามันเจ้าแง่แสนงอนมากมายนัก เห็นไหม ที่เราแสวงหากันนี่เราแสวงหากัน ถ้าเราลงใจที่ไหนล่ะ? เราลงใจที่ไหน เราก็อยากไปทำบุญที่นั่น แต่ถ้าเราไปทำที่นั่น ไปทำบุญที่ไหนนี้ ครอบครัวยุทธศาสนา ในครอบครัวยุทธศาสนา ในครอบครัวยุทธศาสนา มันก็ต้องมีกติกายุทธศาสนา ตอนนี้นะไอ้โรคปากทำเปื่อย มันเปื่อยเพราะอะไรล่ะ? เพราะมันติดเชื่อ พอมันติดเชื่อขึ้นมา คุณเวลาเด็กติดเชื่อเขาต้องทำความสะอาดหมดเลย เพราะเขากลับเชื่อนี้มันติดขึ้นไป

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นครอบครัวยุทธศาสนา ครอบครัวยุทธศาสนาเขามีกติกายุทธศาสนา ถ้ามีกติกายุทธศาสนา เรายอมรับกติกายุทธศาสนาอันนั้นได้ไหม? ถ้ายอมรับกติกายุทธศาสนาอันนั้นได้เราจะไปที่นั่นได้ ถ้าเราไม่ยอมรับกติกายุทธศาสนาอันนั้น เวลาเราไป เราขับรถไปบนถนน ในเมื่อภุมมจรรยาเราไม่ยอมรับกติกายุทธศาสนา เราเจอสิ่งใดเราก็จะลุยของเราไปเลย แล้วเราจะเป็นอย่างไรล่ะ?

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราเข้ามาในครอบครัวกรรมฐาน ครอบครัวกรรมฐาน ชุตงควัตร ถ้า ชุตงควัตรนะ เขามีความสงบความสงบของเขา เขาต้องขัดเกลาของเขา ขัดเกลาเพื่ออะไรล่ะ? ขัดเกลาของเขาก็เพื่อที่ว่าเราแสวงหาธรรมๆ กันนี่ไง มันเป็นการขัดเกลากิเลส มันไม่ใช่ชำระกิเลส หรอก ในเครื่องขัดเกลา แม้แต่เครื่องขัดเกลาเราก็เหนียวรั้งกันจนให้เครื่องขัดเกลานั้นอยู่ไม่ได้ ถ้าเราให้เครื่องขัดเกลานั้นอยู่ได้นะเขาจะมีโอกาสประพฤติปฏิบัติของเขาใช้ไหม?

ถ้าเขาไม่มีโอกาสประพฤติปฏิบัติของเขา นี่สิ่งที่เวลาเราจะเข้าไปในสถานที่ใด ถ้าเราจะเข้าไปสถานที่ที่เราพอใจ เราสะดวกสบาย มันก็มีอยู่ทั่วไป ถ้ามีอยู่ทั่วไป นี่เราบอกว่าทำไม พระประพฤติปฏิบัติตัวกันอย่างนั้น ทำไมสิ่งนั้นมันไม่ถูกใจเราเลย แต่เราไปที่ถูกใจ เรายอมรับที่ถูกใจนั้นไหม? ถ้าเรายอมรับที่ถูกใจนั้น เราเริ่มมีความเป็นสุภาพบุรุษ

การเป็นสุภาพบุรุษนะมันต้องเชื่อตรงก่อน ถ้าเชื่อตรงว่าสิ่งใดดีและไม่ดี ถ้าสิ่งใดที่ไม่ดี เราก็ไม่ควรทำ เราควรทำแต่สิ่งที่ดีๆ นั้น ถ้าสิ่งที่ดีๆ นั้น นี่ถูกกติกา ถ้าถูกกติกานี้มันขึ้นมา เห็นไหม นี่เรามีโอกาสแล้ว เวลาฟังธรรมของครูบาอาจารย์นะ ถ้าเวลาฟังธรรมแล้วมันขนลุกขนพอง คนนั้นแหละมีโอกาสมาก เพราะหัวใจมันกระทบกระเทือน แต่ฟังธรรมเข้าไปแล้วนะ เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา ฟังธรรมเพื่ออะไร? ฟังธรรมเพื่อเอาบุญ

ไม่ใช่ ฟังธรรมเพื่อให้จิตใจมันตื่นตัวขึ้นมา ฟังธรรมให้จิตใจมันรู้สึกตัวขึ้นมาไง ถ้ามันรู้สึกตัวขึ้นมา เห็นไหม มันจะตื่นตัว มันจะมีการแก้ไขในชีวิตของเรา ชีวิตของเราที่เราเป็นทุกข์ เป็นยากกันอยู่เนี่ย เวลามันทุกข์ยากก็ว่าทุกข์ยาก เวลาประพฤติปฏิบัติก็ซ้าๆ กันอยู่อย่างนั้นแหละ เกิดมาเป็นแบบนี้ ใช้ชีวิตแบบนี้ แล้วก็จะอยู่อย่างนี้ตลอดไป แล้วมันจะไปแก้ไขที่ไหนล่ะ?

เวลาแก้ไขขึ้นมา เห็นไหม เวลาพระเราเวลาออกบวช เข้าป่าเข้าเขาแล้วเข้าไปทำอะไรล่ะ? เข้าป่าเข้าเขานะ โดยที่เข้าไปแบบโลก เข้าไปแบบเถรตรงไง เข้าไปแบบเถรส่องบาตร เข้าไปคิดว่าอยู่ป่าอยู่เขาแล้วจะประเสริฐไง สัตว์มันอยู่ในป่าในเขา คูดิคุสัตว์ป่า เห็นไหม เสือ สาง ช้าง ม้า มันอยู่ในป่ามันเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาไหม? ไม่เป็นหรอก เพราะอะไร? เพราะมันเป็นสัตว์ แต่มันดำรงชีวิตในป่าของมัน แต่ในป่านั้นมันเป็นสังขาร มันเป็นสังขารหมายความว่ามันเป็นของมันอย่างนั้น

ปานะ เราไม่ต้องไปทำลายมัน ไม่ต้องไปปลุกมันหรอก มันฟื้นฟูดัวมันเองได้ สังขารมันมีของมันอยู่อย่างนั้น นี่มันจะฟื้นตัวของมันขึ้นมา เพราะสิ่งที่มีชีวิตมันต้องดำรงเผ่าพันธุ์ของมัน

มัน มันต้องแก้ไขของมัน เราก็อเหมือนกัน ตอนนี้เราออกจากธรรมไปสู่โลก ถ้าเราเข้าไปสู่ป่านะ เราเข้าไปสู่ป่า เข้าไปแล้วเราจะดำรงชีวิตอย่างไร? สิ่งนั้นมันบีบคั้นมาหมดเลย กลัวทั้งความสงบ สงัด กลัวทุกอย่างไปหมดเลย

ความกลัวนั้น เวลาเราอยู่ในสังคมาทำไมเราเป็นคนที่กลัวมาก เราเป็นคนที่มีความวิตกกังวลมาก เราเป็นคนที่เก่งมาก เวลาเข้าไปทำไมขาสั่นล่ะ? ขาสั่นเพราะอะไร? เพราะดำรงชีวิตของเรา เห็นไหม เพราะเราไม่ใช่สัตว์ สัตว์มันอยู่ในป่าในเขาของมันโดยธรรมชาติของมัน มนุษย์มีสมองมีปัญหา แต่มนุษย์ต้องการดูแลรักษาหัวใจของตัวเอง แต่เวลาอยู่ในชุมชนอยู่ในที่มัน สะดวกสบายมันก็ลืมตัว มันลืมตัวมันเอง แต่เวลาเข้าไป สัตว์มันดำรงชีวิตของมัน

เราเป็นมนุษย์แล้วบวชพระด้วย แล้วบวชพระขึ้นมา เราเข้าไปเพื่อหาอะไรล่ะ? เข้าไปเห็นไหม นี่สัปบายะ เพื่อเข้าไปค้นคว้าหาจิตใจของเรา ถ้าค้นคว้าหาจิตใจของเรา มันเห็นคุณค่า อยู่ในป่าในเขา มันสงบสงัด มันเป็นความจริง แต่สังคมนี่สิ่งสมมุติโลกสร้างขึ้น ถ้าโลกสร้างขึ้น เราอยู่ที่สิ่งต่างๆ ที่เราสร้างขึ้นมานั้น แล้วเราจะไปค้นคว้าที่ไหน? เราก็คิดโลกไง แต่ถ้าเราเข้าไปเขาเขาไป เอาสิ่งนั้นมาเป็นเครื่องควบคุมจิตใจเรา ถ้าควบคุมจิตใจเรานะ พอมันเห็นคุณค่าไหม เห็นไหม เราเห็นคุณค่าไหม เห็นคุณค่า เห็นคุณค่าของธรรมชาติ เห็นคุณค่าความสงบ สงัด

นี่สิ่งต่างๆ เห็นคุณค่าของมัน นี่คุณค่าจากภายนอกนะ แล้วถ้าคุณค่าแล้ว ถ้าเราประพฤติปฏิบัติได้มันจะเห็นคุณค่า แล้วจะอยู่ที่นั่น แล้วจะค้นคว้าหาใจของตัวเอง แต่ถ้าจิตใจของคนมัน หยาบนะ ไม่เอา สิ่งที่สะดวกสบายก็มี ไปอยู่ในสังคมา สังคมาทุกอย่างก็มีพร้อมอยู่แล้ว แล้วทำไม ต้องมาทุกข์มายาก ทำไมต้องมาบีบคั้นตัวเอง โอ๊ย! เราเป็นคนฉลาด เราไม่ใช่คนโง่

เวลากิเลสมันหลอกหลวง เราเป็นคนฉลาด ฉลาดอะไร? ฉลาดหนีจากความจริงไปอยู่กับสังคมา ไปอยู่กับโลกนี้ นี่ถ้าฉลาดทำไมไม่ค้นคว้าตัวเราขึ้นมาล่ะ? แต่ถ้าจิตใจมันเป็นธรรมมัน พอใจ มันเห็นคุณค่า แต่ถ้าจิตใจมันไม่เป็นธรรมนะ ของนี้เล็กน้อย ของนี้เอาไว้คนที่ฝึกหัดใหม่ เราควบคุมใจเราได้หมดแล้ว ใจเราเป็นความว่าง เรามีความสงบสงัด

นี่เวลากิเลสมันหลอกหลวง มันหลอกให้เราออกมาจากที่นั่นไง พอออกมาจากที่นั่นนะ พอมาปฏิบัติข้างนอกแล้วได้ผลอะไรไหม? ได้แต่ความทุกข์ใจ ได้แต่ความเผื่อใจใจ แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา นี่เราต้องตัดแปลงของเราก่อน การจะปล่อยวางนี่จะปล่อยวางอะไร? มีอะไรให้ปล่อย

วาง เราปล่อยวางอะไร? เราไม่มีอะไรเลยแล้วบอกปล่อยวาง เราไม่ทำอะไรเลยบอกปล่อยวาง
ว่างสบาย ใอนี้มันลือฉฉแล้ว แต่ถ้าเป็นความจริงนะเราจะปล่อยวางอะไร? เราเห็นจิตใจของเรา
ใหม่?

ปฏิสนธิจิตเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เพราะไม่มีพ่อไม่มีแม่เราจะ
เกิดมาจากไหน? นี่เราเกิดจากพ่อจากแม่นะ นี่สังคมโลก นี่ผลของวิญญู แต่ความจริงมันเกิดจาก
กรรม เพราะมันมีเวรมิกรรม เพราะมันมีวิชา มีความไม่รู้ของมัน มันถึงขับให้มาเกิดในนี้ พ่อ
เกิดขึ้นมา เห็นใหม่ นี่เกิดจากพ่อจากแม่ เราเกิดจากพ่อจากแม่ แล้วกรรมของตัวละคร? แล้ว
ความเห็นของตัวละคร? แล้วทฤษฎีมานะของตัวละคร? แล้วปฏิสนธิจิตที่มันพาเกิดๆ ละ?

นี่เกิดจากพ่อจากแม่ เพราะพ่อแม่ก็บอกว่าอยากให้ลูกเป็นคนดี อยากให้ลูกเป็นพระ
อรหันต์ แล้วเป็นได้ใหม่ละ? แต่พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เพราะอะไร? เป็นพระอรหันต์
ของลูกเพราะให้ชีวิตนี้มา ถ้าให้ชีวิตนี้มา เห็นใหม่ ชีวิตนี้มีคุณค่ามาก โลกนี้มีเพราะมีเรา สรรพ
สิ่งที่มีเพราะมีเรา ทรัพย์สมบัติพิสดานมีเพราะเราแสวงหามา ถ้าเราไม่มีเรา สิ่งนี้มันก็อยู่กับโลก
นี้ โลกนี้มีเพราะมีเรา แล้วเราทุกข์ใหม่ละ? เราทุกข์ใหม่?

นี่ไงเพราะเราทุกข์ขึ้นมา ถ้าเราเข้ามา ธรรมะมันมีค่าตรงนี้ไง โลกนี้มีเพราะมีเรา สรรพ
สิ่งสมบัติของโลกนี้ทั้งหมดเลย เราหามาได้หมดเลย แต่เราหาใจเราไม่ได้ เราหาความสุขความ
จริงในหัวใจเราไม่ได้ ใหม่ๆ ที่ความสุขมันอยู่กับเรานี้แหละ มันพาเราเกิดนี้แหละ เพราะถ้าไม่มี
ปฏิสนธิจิตมันไม่มีการเกิด การเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เพราะมีปฏิสนธิจิตมันพา
มาเกิด แล้วปฏิสนธิจิตมันพาเราเกิดอยู่แล้ว มันอยู่กับเรานี้แหละ แต่เราไม่เห็นมัน แล้วเราไปตื่น
กับโลก เราส่งออกหมด เห็นใหม่ ปัญญาเราส่งออกหมด

นี่ฟังธรรมๆ ฟังตรงนี้ ฟังธรรมขึ้นมาให้ทุกคนเห็นคุณค่าของตัวเอง ให้ทุกคนเห็นคุณค่า
ของความรู้สึกรู้สึกของเรา ให้ทุกคนเห็นคุณค่าของหัวใจที่มันพาเกิดนี้ ที่มันทุกข์ๆ อยู่ที่นี่ แล้วธรรมะ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะชำระที่นี้ได้ ชำระที่นี้ได้ เห็นใหม่ ตั้งแต่ธรรมและวินัย
วินัยตั้งกฎระเบียบขึ้นมา ที่ไหนเขาทำดีเราก็ส่งเสริมเขา ส่งเสริมหลวงตาท่านบอกอย่างนี้ละ
ส่งเสริมด้วยการนั่งนิ่งๆ ไม่ใช่ส่งเสริมขึ้นมา โอ้ย! เขก้นไปเสก้นมา เฮนั่นไม่ใช่ส่งเสริม เฮแบบ
นั่นทำลาย ทำลายเพราะการส่งเสริมนั้นมันมีแต่เสียง มีแต่ความอึกทึกรึกรึโครมไปทั้งนั้นแหละ

การส่งเสริม เราเห็นคนดีเราก็ภูมิใจใช่ไหม? เราเห็นคนดีจิตใจเราเป็นอย่างไร? เราก็พอใจ ส่งเสริมอย่างนั้น ไม่ใช่เห็นคนดีจะไปทับคนดีไง โอ๊ย! คนนี้ดี ไปอู่มั่นขึ้นมา คนดีก็เลยวุ่นวายไปหมดเลย นี่ไงจะส่งเสริมเราละ เราต้องเคารพสถานที่นั้น ถ้าเคารพสถานที่นั้น นี่หลวงตาท่านพูดประจำ ตอนอยู่กับท่านนะ ถ้าใครจะเข้าประตูมานะ เขียวเล็บเอ็งนะถอดไว้ที่นั่น ใครมีเขียวมีเล็บถอดไว้ที่ประตูนั้นแล้วค่อยเข้ามา ถ้าเอาเขียวเอาเล็บเข้ามา เขียวเล็บนั้นมันจะมาระรานกัน ถ้ามาระรานกันนี่วุ่นวายไปหมด

นี่เรามีเขียวมีเล็บ มีทิฐิ ทุกคนมีทิฐิ ทิฐิคือความเห็น แล้วความเห็นมันเหมือนกันไหม? ถ้าความเห็นไม่เหมือนกันมันสะเทือนกันแน่นอนอยู่แล้ว ฉะนั้น ถ้าความเห็นไม่เหมือนกันนะ เรายรักษาความเห็นของเราไว้แล้วพิสูจน์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์สอนเรื่องกาลามสูตร ไม่ใช่เชื่อแม่แต่คนพูด ไม่ใช่เชื่อแม่แต่เป็นอาจารย์ของเรา ไม่ใช่เชื่อสรรพสิ่งทั้งหมดเลย ให้เชื่อสิ่งที่เราพิสูจน์ตรวจสอบขึ้นมาในใจเรานี้แหละ

ถ้าเรามีทิฐิมานะของเรา เราว่าเป็นความจริงของเรา เราว่าเป็นคนมีศักยภาพ เราเป็นคนที่มีปัญญา นี่พิสูจน์มา พิสูจน์มา อะไรเป็นความจริง? พิสูจน์ในใจเรานี้แหละ ถ้ามันพิสูจน์ในใจขึ้นมาละ เอาความเป็นจริงอันนั้นแหละ อันนั้นเป็นความจริง มันไม่ต้องเชื่อใคร ไม่ต้องเชื่อใครอย่าเชื่อ ถ้าใครเชื่อคนนั้นโง่ ถ้าฟังแล้วเป็นเหตุเป็นผล แล้วเอาสิ่งนี้หาเหตุผล ลบล้างให้ได้ ลบล้างเหตุผลนะ

ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลบมาให้ได้ ถ้าลบได้เราเก่ง แต่เราลบไม่ได้ ลบไม่ได้ทำไมเอ็งคืออย่างนี้ละ? ลบไม่ได้ทำไมหัวใจเรานั้นคือขนาดนี้? ทำไมหัวใจเราไม่ยอมรับความจริง? ถ้าหัวใจไม่ยอมรับความจริง นี่ไงทิฐิไง ถ้าทิฐิมันเกิดขึ้น เห็นไหม สรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีอะไรดีกว่าเราเลย สรรพสิ่งในโลกนี้อยู่ใต้ฟ้าเท่าเราหมดเลย เราใหญ่ทั้งหมด เราเหนือทั้งหมด เราเก่งไปทั้งหมดเลย แต่ถ้าเราพิสูจน์ของเราแล้วใช่ไหม? ทำไมเอ็งโง่ขนาดนี้? ทำไมเอ็งโง่ขนาดนี้?

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดคงที่ มันแปรสภาพทั้งนั้น แล้วเอ็งไปยึดของไม่มี เอ็งยึดของที่มันแปรสภาพ ถ้าสิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ เป็นทุกข์เพราะไม่ได้สมความปรารถนา ไม่มีสิ่งใดสมความปรารถนาเราเลย นี่มันได้มาก็เสื่อมไป ไม่ได้มาก็แสวงหา สิ่งที่มีมา

มันก็ต้องพลัดพรากจากเราไป ไม่มีสิ่งใดคงที่เลย ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดคงที่ แล้วเอ็งยึดอะไร? เอ็งอยากได้อะไร? แล้วใครยึด?

“สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา”

สิ่งที่เป็นทุกข์เอ็งยึด เพราะเอ็งยึดเอ็งก็ทุกข์ เพราะเอ็งยึด เอ็งมีความเห็นผิด เอ็งว่าสิ่งนี้ของข้าฯ ไง สรรพสิ่งนี้อยู่ใต้ฝ่าเท้าเราหมด สรรพสิ่งนี้อยู่ใต้ฝ่าเท้า ทิฏฐินะ มรรยาทมันไม่ทำหรรอก เวลามรรยาทสังคม เห็นไหม ก็ว่า โอ๊ย! ฐึเห็นไปหมดเลย แต่ในใจมันเป็น ในใจทุกคนใจทุกคนใจว่าแหวนะ ทุกคนใจมันเป็น

สิ่งที่เป็นความรู้สึกลึกนึกคิดมันอาจหาญมาก อาจหาญกับใคร? อาจหาญเพื่อปิดบังหัวใจเรา ใจ อาจหาญว่าเรารู้ เราเก่ง เราแน่ แน่ไปทั้งนั้นแหละ แต่เอาตัวไม่รอด แต่เมื่อใดเรามีสติ เรามีปัญญาของเรา แล้วเราพิสูจน์ของเรา เราตรวจสอบของเรา สิ่งที่เกิดขึ้นมา เห็นไหม

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่กลางหัวใจของเรา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ชาติรู้ ชาติที่มีสสารที่มีชีวิต สสารในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดมีชีวิต สสารมันเป็นสสาร แล้วมันแปรสภาพของมันไป แต่ชาติรู้มีสสารที่มีชีวิต มีชีวิตเพราะอะไร? เพราะมันมีความรู้สึก มันเป็นสันตติ มันเกิดดับๆ มันมีกระแสของมันขึ้นมา แล้วมันเกิดมาเป็นเรา เกิดมาเป็นเรา เห็นไหม ถ้าผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าเรารู้เห็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราปฏิบัติไป ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต นี่มันจะลงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก

เวลาหลวงตาท่านบอกว่า ท่านไปบรรลุธรรมที่วัดคอยธรรมเจดีย์ เห็นไหม ถ้าใครมาเห็นเข้าจะหาว่าคนบ้า ภิกษุองค์หนึ่งกราบแล้วกราบเล่า กราบแล้ว...มันกราบอะไรล่ะ? มันกราบขึ้นมาด้วยความซาบซึ้งนะ ใครถ้ามันซาบซึ้ง มันสะเทือนหัวใจนะ มันไม่มีอะไรมีค่าไปกว่านี้ ไม่มีสิ่งใดที่มีคุณค่าไปกว่านี้ แต่ถ้ามันมีทิฏฐิมานะมันไม่หลงใคร มันไม่หลงใคร มันลงกิเลส กิเลส มันเหยียบหัวใจมัน ใจ กิเลสมันเหยียบหัวมัน แต่ถ้ามีสติมีปัญญาของมัน ถ้ามันพิจารณาของมัน มันทำของมันไปแล้ว

นี่ไงที่ว่าสรรพสิ่งในโลกนี้อยู่ใต้ฝ่าเท้าเรา แต่ถ้าเราพิจารณาของเราเข้าไปนะ นี่เราจะทำลายฝ่าเท้าเรา เพราะฝ่าเท้าอันนี้ไปเหยียบย่ำเขาทั้งหมดเลย พอเหยียบย่ำเขาหมดมันก็สร้างเวร

